

Verlag verkenning gemeente Twenterand

Geachte leden van de raad,

In de afgelopen weken heb ik, in opdracht van Gemeentebelangen Twenterand als grootste partij na de verkiezingen, een verkennend onderzoek uitgevoerd naar mogelijke samenwerkingsrichtingen binnen uw raad. Het doel was te komen tot een zorgvuldige en afgewogen advies over welke combinatie(s) van partijen de grootste kans bieden op een stabiel en breed gedragen college. In dit kader heb ik met alle fracties afzonderlijk gesproken. Ik wil u danken voor de openheid, reflectieve houding en collegialiteit die in die gesprekken naar voren kwamen. De gedeelde inzichten over zowel de verkiezingsuitslag als de bestuurlijke opgaven voor de komende periode vormen de basis van dit verslag.

In deze brief schets ik allereerst de gevolgde aanpak. Vervolgens beschrijf ik de gedeelde opgaven die uit de gesprekken naar voren kwamen, gevolgd door een duiding van de verkiezingsuitslag en mogelijke samenstellingsrichtingen voor een nieuw college. Tot slot presenteer ik mijn advies voor het vervolg.

Aanpak

Na ontvangst van de opdracht heb ik met alle acht gekozen partijen een gesprek ingepland. De inhoud van deze gesprekken is vertrouwelijk. In dit verslag deel ik uitsluitend algemene observaties en lijnen die in meerdere gesprekken herkenbaar waren. Ik citeer niet uit individuele gesprekken, conform het vertrouwelijke karakter ervan.

Ter voorbereiding heb ik de lijsttrekkers gevraagd te reflecteren op onder meer:

1. Hoe ziet u de verkiezingsuitslag in het algemeen en voor uw eigen partij?
2. Heeft u een voorkeur voor de vorm van het akkoord (coalitieakkoord/raadsakkoord)?
3. Heeft uw partij inhoudelijke breekpunten?
4. Sluit uw partij andere partijen of personen uit?
5. Welke coalities zijn volgens u denkbaar en welke heeft uw voorkeur?
6. Wilt u met uw partij deelnemen in de nieuwe coalitie?
7. Heeft u een voorkeur voor het aantal wethouders en verdeling over de partijen?
8. Heeft uw partij een kandidaat wethouder?
9. Hebt u specifieke wensen ten aanzien van de wijze van samenwerking tussen raad en college?
10. Zijn er nog zaken die niet aan de orde zijn gekomen die u wilt benoemen?

Waar nodig heb ik nadere gesprekken gevoerd om standpunten te verduidelijken. Daarnaast heb ik gesproken met de burgemeester, gemeentesecretaris en griffier om inzicht te verkrijgen in de bestuurlijke en organisatorische context waarbinnen het nieuwe college zal moeten opereren.

De opgave in Twenterand

Uit de gesprekken blijkt dat er onder de partijen een breed gedeeld beeld bestaat van de opgaven waar Twenterand de komende jaren voor staat. Deze betreffen onder meer:

Een aanzienlijke structurele bezuinigingsopgave

De gemeente staat voor de uitdaging om structureel circa 9 miljoen euro te bezuinigen. Veel fracties benadrukten dat dit ingrijpende keuzes vergt, die alleen op een verantwoorde wijze kunnen worden gemaakt binnen een college dat onderling vertrouwen kent en stevig is ingebed in de raad.

De voortzetting van de ingezette verbeteringen in de bestuurscultuur

Het onderzoek van de NSOB in 2025 onderstreepte dat de samenwerking tussen raad, college en ambtelijke organisatie verbetering behoeft, onder meer vanwege rolverving en onvoldoende onderlinge afstemming. De stappen die sindsdien zijn gezet worden door meerdere partijen als waardevol gezien, maar vergen continuïteit en consistentie in bestuur en politieke samenwerking.

De behoefte aan bestuurlijke stabiliteit en rust

Na een periode met meerdere wisselingen binnen het college is er brede steun voor het streven naar een stabiel college dat zowel bestuurlijke rust als voorspelbaarheid creëert.

Positieve samenwerkingsdynamiek in de raad

In de raad wordt over het algemeen goed samengewerkt; wisselende meerderheden waren mogelijk en fracties die langer meedraaien vinden elkaar vaak gemakkelijk. Stabiliteit in de politiek draagt bij aan betere inhoudelijke resultaten.

Deze gezamenlijke opgaven vormden een belangrijk fundament voor mijn advies.

Duiding van de verkiezingen

De gemeenteraadsverkiezingen in Twenterand laten een herschikking van de lokale politieke verhoudingen zien: GemeenteBelangen Twenterand blijft de grootste partij, maar levert wel in en komt uit op zes zetels, terwijl het CDA met vijf zetels winst boekt. Ook SGP en PVV hebben gewonnen en behalen ieder drie zetels, waarmee de rechterflank en christelijke partijen gezamenlijk aan invloed winnen.

Waar in de vorige periodes het college werd gevormd door twee partijen, GBT en CU, leidt de verkiezingsuitslag ertoe dat minimaal drie partijen nodig zijn voor de vorming van een college.

Coalitiemogelijkheden

Op basis van de gevoerde gesprekken worden geen partijen op voorhand uitgesloten van mogelijke coalitiedeelname. Wel ontstaat het beeld dat voor twee partijen — de PVV en het CDA — op dit moment geen duidelijke voorkeur bestaat.

Over de opstelling van de PVV in de afgelopen periode wordt positief gesproken. Tegelijkertijd geven verschillende partijen aan dat zij deelname van de PVV op dit moment minder waarschijnlijk achten. Daarbij worden vragen gesteld over het gebrek aan ervaring van de fractie, de continuïteit en stabiliteit die onder druk zijn komen te staan door een recente afsplitsing die publiekelijk zichtbaar was, en de mate van zelfstandigheid van de lokale afdeling binnen de bredere landelijke partijstructuur.

Over het CDA wordt uit de gesprekken duidelijk dat de moeizame voorgeschiedenis voor meerdere partijen nog steeds doorwerkt. Verschillende fracties twijfelen daarom aan de stabiliteit van een mogelijke samenwerking met het CDA op dit moment. Hoewel het CDA zelf aangeeft met nieuw elan en een frisse start te werken, en het verleden niet als belemmering ziet, ervaren andere partijen nog onduidelijkheden over de politieke koers binnen de partij. Hierdoor wordt een samenwerking met het CDA door diverse partijen op korte termijn als weinig kansrijk ingeschat.

Op basis van de gevoerde gesprekken en de aangedragen combinaties tekenen zich verschillende coalitiemogelijkheden af. GBT is ondanks het verlies van vier zetels de grootste partij gebleven en houdt haar sleutelpositie. Een meerderheid met drie partijen is uitsluitend mogelijk mét GBT. Uit gesprekken blijkt geen behoefte om combinaties zonder GBT op voorhand te onderzoeken.

Mijn advies

Op basis van de gevoerde gesprekken constateer ik dat een mogelijke en door meerdere fracties als kansrijk beschouwde route ligt in het vormen van een meerderheidscoalitie van GBT, ChristenUnie en SGP. Deze combinatie wordt door een groot deel van de partijen gezien als een optie die kan bijdragen aan bestuurlijke stabiliteit en continuïteit. In de gesprekken zijn geen onoverkomelijke inhoudelijke breekpunten gebleken; wel is duidelijk geworden dat er op enkele thema's verdere inhoudelijke afstemming nodig is om tot gezamenlijke uitgangspunten te komen.

Als alternatieve mogelijkheid noem ik een meerderheidscoalitie bestaande uit GBT, CDA en SGP of ChristenUnie. Deze variant beschikt over een bredere meerderheid, wat eveneens kan bijdragen aan een stabiel bestuur. Tegelijkertijd is in meerdere gesprekken benoemd dat het CDA de afgelopen jaren een fase van opbouw en vernieuwing heeft doorgemaakt. Verschillende partijen gaven aan dat zij in de SGP op dit moment meer bestuurlijke continuïteit herkennen.

Alle betrokken partijen hebben in de gesprekken benadrukt dat constructieve samenwerking met de gehele raad, inclusief de oppositie, van groot belang is voor een goed functionerend lokaal bestuur. Dit vraagt niet alleen om zorgvuldige afspraken over de vorm en inhoud van een akkoord, maar ook om een open en samenwerkingsgerichte houding gedurende de gehele bestuursperiode. Hoewel een raadsakkoord niet werd afgewezen door verschillende partijen wordt een coalitieakkoord als realistischer gezien voor bestuurlijke daadkracht.

Vervolg

Met dit verslag rond ik mijn opdracht als verkenner af. Ik licht dit verslag graag toe aan uw raad, en kan dan ook uw vragen beantwoorden. Ik wil u bedanken voor het vertrouwen en de fijne samenwerking.

Met vriendelijke groet,

Wout Wagenmans, verkenner